

Aan
burgemeester en wethouders van Arnhem
de gemeenteraad van Arnhem
burgemeester en wethouders van Renkum
de gemeenteraad van Renkum

Betreft De Hes
Datum 21 september 2023

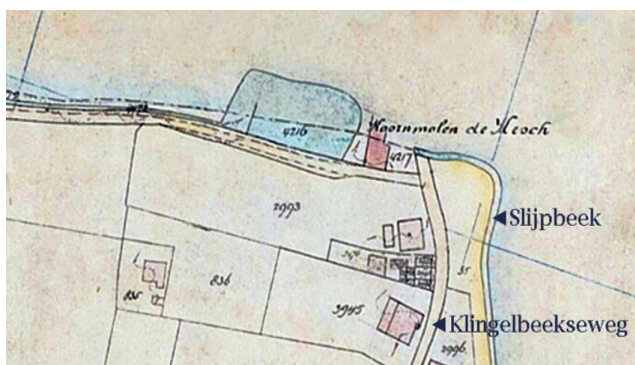
Geachte dames en heren,

We vragen uw aandacht voor herbouw van de korenmolen De Hes, inclusief de molenvijver (wijerd).

We spreken over herbouw van de korenmolen De Hes, inclusief de molenvijver. Daarmee is nog weinig gezegd over de precieze vorm en omvang van die herbouw. Dat is onderwerp van verder onderzoek. Voor het gemak spreken we over 'molenbouw'.

De voormalige korenmolen stond aan de Slijpbeek, ter hoogte van de Klingelbeekseweg. De locatie van de voormalige korenmolen ligt binnen de grenzen van het woonplan De Hes van Amvest, waar u als gezamenlijke gemeentes direct bij betrokken bent. Het is curieus te noemen dat de gemeentegrens dwars door de molen en de molenvijver heen loopt. Zie de schetsen hieronder. Het is daarom dat wij deze brief gelijktijdig aan beide gemeentebesturen richten. Maar bovendien omdat zo'n bijzondere historische situatie überhaupt voor u beiden van belang is.

Kadaster ongeveer 1915

plan Amvest

Wie zijn wij?

Wij zijn een initiatiefgroep bestaande uit de Bekenstichting en Bewonersgroep Klingelbeek.

Bekenstichting

De Bekenstichting (Stichting tot Behoud van de Veluwe Sprengen en Beken) vraagt in zo groot mogelijke kring aandacht voor de cultuurhistorische waarden van sprengen en beken, de watermolens, waterpartijen en alle andere met de beken verbonden objecten, de rijkdom van planten- en dierenwereld in en langs de beken en de landschappelijke en recreatieve waarden van beken en beekdalen op de Veluwe. De Bekenstichting is medeopsteller van de Landschapsvisie Slijpbeekpark.

Bewonersgroep Klingelbeek

De bewonersgroep Klingelbeek richt zich op het leefbaar maken van gebied rond de Klingelbeekseweg, tussen de spoorlijn Arnhem-Nijmegen en de gemeentegrens Arnhem-Renkum. We hebben daarvoor een visie laten opstellen, met als doel de buurt een kwaliteitsimpuls te geven. We richten ons voornamelijk op transformatie van het bedrijventerrein Klingelbeekseweg. Daarnaast zijn er ook allerlei raakvlakken zoals de ontwikkeling van De Hes, de Landschapsvisie Slijpbeekpark, de Rosandepolder (woonboten, recreatie, landschap, cultuurhistorie) waaraan wij ons steentje willen bijdragen.

Waarom nú deze brief?

Wij hebben op 18 augustus 2023 een brief aan Amvest gestuurd, in afschrift aan de projectleiders van uw beide gemeenten, met het verzoek om in de ontwikkelfase van De Hes rekening te houden met de molenbouw. Niet concreet met een bepaalde vorm van de herbouw zélf, maar om in de 'plattegrond' daarmee rekening te houden.

Waarom we deze brief nú sturen, heeft te maken met de zogenaamde 'kaderstelling' van De Hes. De gemeenteraad van Renkum vergadert op 27 september 2023 om het kader voor De Hes vast te stellen. De gemeente Arnhem zal binnenkort (over ongeveer twee weken) besluiten over de kaderstelling. Amvest heeft ons uitgenodigd voor een gesprek, maar dat kan, zo begrepen we, niet plaatsvinden vóórdat beide gemeente hebben besloten over de kaderstelling.

Inspreken op 12 september

Vooruitlopend daarop heeft de Raadscommissie van Renkum op 12 september gesproken over die kaderstelling.

Wij hebben als Bekenstichting / Bewonersgroep Klingelbeek tijdens die vergadering mogen inspreken. De inbreng van de Bekenstichting ging speciaal over de molenbouw. De onderwerpen betroffen:

- 1 integratie van De Hes met de transformatie van het bedrijventerrein Klingelbeekseweg,
- 2 bezorgdheid over de verkeersintensiteit in het gebied en gevaarlijke situaties voor met name fietsers op de Klingelbeekseweg,
- 3 ruimte scheppen voor de molenbouw.

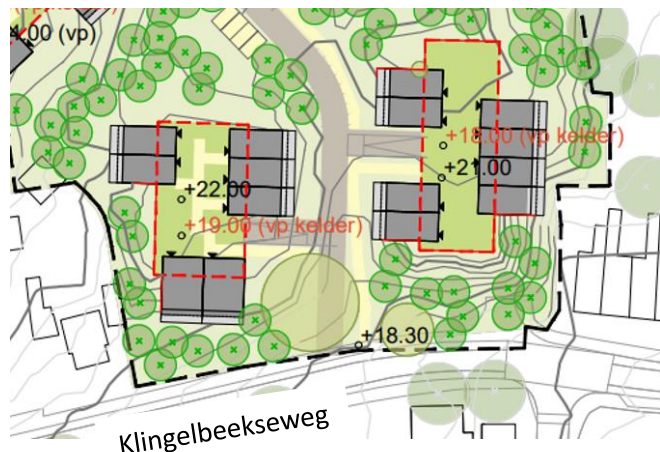
Meerdere raadsfracties reageerden op ons initiatief ten einde verder ruimte te geven aan deze onderwerpen.

Betreft 1

Dit punt gaat over de integratie met het bedrijventerrein Klingelbeekseweg (dit punt betreft de gemeente Renkum). We zien dat het plan van De Hes losstaat van de transformatie van het bedrijventerrein Klingelbeekseweg. (Er is alleen een indicatieve looproute aangegeven tussen beide gebieden). Er is geen uitwerking gegeven aan de brief van de gemeente Renkum van 20 februari 2018, die gaat over 'integrale gebiedsontwikkeling'.

Er zijn allerlei punten te noemen die tot een goede afstemming hadden kunnen leiden.

Hier een voorbeeld van het ontbreken van afstemming, namelijk de geplande woningen in gebied 'D' langs de Klingelbeekseweg (zie afbeelding: cluster van 7 woningen en cluster van 8 woningen). De twee clusters passen niet in de structuur van de bebouwing langs de Klingelbeekseweg. De huidige bebouwing langs de Klingelbeekseweg bestaat namelijk vooral uit: voorkanten van woningen gericht naar de Klingelbeekseweg, gevarieerde bouwmassa's, afwisseling grote en kleine kavels (enz.), kortom zich voegend in de historisch gevormde nederzetting langs de Klingelbeekseweg.

Betreft 2

We zijn bezorgd over de verkeerstoename op de Klingelbeekseweg. Er wordt gesteld dat de rotonde aan de Utrechtseweg het verkeer goed kan verwerken. Dat is theorie. Meerdere momenten per jaar slibt de rotonde dicht. Dat zal door verkeer van de Hes meer worden. Auto's zullen dan via de Klingelbeekseweg hun weg zoeken. Dat zal meer gevaarlijke situaties opleveren op de Klingelbeekseweg, als specifieke fietsstraat. Door het toenemende verkeer en door naar beide kanten afslaande auto's. Vooral in het ochtendspitsuur zal dat gebeuren, juist als veel schoolgaande fietsers op weg zijn. We vrezen voor overbelasting van de Klingelbeekseweg, als fietsstraat.

We missen een risicoanalyse op dit punt. Het plan is naar onze inschatting nog onvoldoende doordacht.

Ons verzoek is een aanvullend onderzoek te doen naar de verkeerssituatie en de verkeersveiligheid.

Betreft 3

Het is onze wens dat de gemeenteraad van Renkum op 27 september positief beslist, om een vorm van molenbouw in de kaderstelling en verdere uitwerking van De Hes mee te nemen. Het is ook onze wens dat het gemeentebestuur van Arnhem positief reageert op ons initiatief voor de korenmolens zodat Amvest daarop de verdere planontwikkeling van De Hes baseert. Kortom, we verzoeken u beiden op hetzelfde resultaat uit te komen, namelijk om ruimte te bieden voor molenbouw.

Molenbouw

We maken onderscheid tussen (hierboven) het ruimtelijk mogelijk maken van de molenbouw en (hierna) het initiatief tot het doen van onderzoek naar de daadwerkelijke molenbouw. Inmiddels hebben we het initiatief genomen om de mogelijkheid van molenbouw te onderzoeken. We geven enkele motieven voor ons initiatief.

1. Gelegenheid benutten

Nu is het moment daar, omdat in het plan van De Hes de Slijpbeek reeds wordt opgewaardeerd en heringericht. Nabij de locatie van de korenmolens wordt de Slijpbeek bovengronds gehaald. De molenvijver kan daar mooi op aansluiten.

2. Cultuurhistorisch

Een watermolen is een wezenlijk onderdeel van de cultuurhistorie van beken in het algemeen en ook van de Slijpbeek in het bijzonder. Bekken werden zogenaamd 'opgeleid' om energie te kunnen leveren voor de behoeften van die tijd. Zo was de korenmolens bedoeld om het graan geschikt te maken voor de consumptie van brood.

3. Van gisteren naar morgen

Het is een historisch gegeven dat er op de Veluwezoom meerdere watermolens gestaan hebben, alleen al zo'n 15 á 20 molens in Arnhem en krap 30 molens in Renkum. In Arnhem bestaan nu nog twee molens, de Witte Molens met Watermuseum in Park Sonsbeek en de Papiermolens in het Openluchtmuseum. In Renkum is geen enkele watermolen meer actief. Wel is en wordt gewerkt aan het herstel van de watermolen Quadenoord, maar die zal niet kunnen functioneren omdat de toeleidende beek is opgedroogd. De rijke historie van watermolens en de zeer magere restanten daarvan vormen een aanleiding om op een kansrijke plek weer iets te kunnen laten zien van dat rijke verleden.

4. Locatiekeuze

Er hebben aan de Slijpbeek (waarschijnlijk) vijf molens gestaan. Vanaf het brongebied Mariëndaal een oliemolens, een slijpmolens, een papiermolens, een korenmolens en een volmolens. Van de oliemolens is niets bekend. De slijpmolens stond aan de huidige vijver (voormalige molenvijver) tussen de Utrechtseweg en de spoorlijn. Er zijn geen restanten van deze molens bekend. De papiermolens stond nabij het huidige kunstwerk op De Hes. De korenmolens stond bij de Klingelbeekseweg.

De volmolens stond verder stroomafwaarts tussen de Klingelbeekseweg en de Neder-Rijn. Ook van deze molens zijn geen restanten bekend.

Ons initiatief richt zich op de korenmolens De Hes, vanwege de volgende motieven:

- er zijn nog relictten van de molens aanwezig
- de molenvijver (wijd) kan hersteld worden
- de molenvijver kan dienen als waterberging voor hemelwater ('groenblauwe dooradering')
- er is relatief veel water beschikbaar om weer als korenmolens te kunnen functioneren
- de locatie is vanwege de ligging aan de Klingelbeekseweg heel goed bereikbaar
- de locatie is toeristisch aantrekkelijk vanwege de (snel)fietsroute en enkele wandelroutes.

5. Haalbaarheid

Bij de keus voor het herstel van de watermolen Quadenoord is gekeken naar een viertal aspecten. Namelijk de maatschappelijke, juridische, financieel-economische en functionele haalbaarheid. Op een vergelijkende manier

zullen we ook onderzoek doen naar de haalbaarheid van de molenbouw. Op voorhand verwachten we dat de molenbouw goede kansen op haalbaarheid heeft.

6. De Hes-plus

Het gaat naast haalbaarheid vooral om 'meerwaarde'. Niet alleen is de molenbouw belangrijk, maar de plek zal een trekpleister worden voor meer activiteiten. Het gaat om multifunctionaliteit. Combinatie met horeca (zoals dat vroeger ook al was), toeristisch aantrekkelijk, informatieplek voor beken en molens (wellicht), presentatieruimte, atelierruimte, wisselende exposities, molenaarscursussen, enz.

Maar vooral ook ruimte voor wonen. Want het realiseren van de korenmolen moet niet en hoeft ook niet ten koste te gaan van het woningprogramma. Deze plek - de onderrand van de Veluwezoom - is de overgangsplek tussen stuwwal en uiterwaarde. De uitgelezen plaats voor een landschappelijke en stedenbouwkundig passende invulling. Ofwel, laat het maar mooi en aantrekkelijk worden. De 'entreekaart' voor De Hes.

Planning

We zien dat de planning van de woningen nabij de molenbouw (gebied A2) er als volgt uit ziet: ontwerp medio 2026 en start bouw begin 2027. We mogen daarom aannemen dat er enige tot voldoende tijd is om het initiatief voor de molenbouw verder uit te werken.

Aansluiting van De Hes op de uiterwaarde

In het plan van De Hes wordt het deel van de Slijpbeek langs de tunnel, tot aan de Klingelbeekseweg, bovengronds gehaald. Amvest geeft aan zich te willen inzetten om ook de Slijpbeek ten zuiden van de Klingelbeekseweg bovengronds te halen, samen met andere partijen. We willen als Bekenstichting en Bewonersgroep Klingelbeek met Amvest, andere grondeigenaren en instanties daarover verder nadenken.

Afronding

Afrondend verzoeken wij u om

- de ruimtelijke mogelijkheid van de molenbouw te betrekken bij uw besluitvorming,
- ons initiatief voor onderzoek naar de molenbouw te ondersteunen,
- de verkeerssituatie en -veiligheid bij De Hes nader te beschouwen,
- voor de gemeente Renkum: de integratie van De Hes en de transformatie van het bedrijventerrein Klingelbeekseweg nader te beschouwen

Met vriendelijke groet,

Bewonersgroep Klingelbeek

Harm Poutsma

Klingelbeekseweg 56, 6862 VT Oosterbeek

henspoutsma@gmail.com

Bestuur Stichting tot Behoud van de Veluwe Sprengen en Beken
in de brief genoemd als 'Bekenstichting'

Kerkweg 10, 8193 KK Vorchten

info@sprengembeken.nl